

ЗДОРОВ'Я ПОСТРАЖДАЛОГО НАСЕЛЕННЯ: ХВОРОБИ НАСТУПАЮТЬ

СУЧАСНИЙ СТАН МЕДИЧНИХ НАСЛІДКІВ ЯДЕРНОЇ КАТАСТРОФИ

Абсолютно правими, як тепер це вже очевидно, виявилися ті фахівці-медики, які вже в перші місяці після катастрофи стверджували, що "пик" чорнобильських хвороб слід чекати через 10-15 років. Час повністю підтвердив їхні прогнози.

Якщо в останні кілька років однозначно визначався лише зв'язок зростання раку щитовидної залози серед дітей з аварією на ЧАЕС, то нині цей зв'язок поширився на всі класи хвороб і на всі категорії постраждалих: ліквідаторів, евакуйованих з небезпечних територій, тих, хто й нині на них проживає. Це вже констатується і офіційною медичною статистикою, яку в перебільшенні цих показників аж ніяк не звинуватити.

Вперше Міністерство охорони здоров'я заявило про широкомасштабну небезпеку здоров'ю населення України, яку спричинила Чорнобильська катастрофа.

У подальшій розповіді нам не обійтися без звернення до численних цифр.

Проаналізувавши, на решті, загальний стан здоров'я постраждалого населення – як дорослого, так і дітей – МОЗ України визнав: протягом 1987-1997 років визначається загальна тенденція до щорічного зростання захворюваності і в цілому, і серед усіх класів недугів. За цей період вона зросла по всіх хворобах у 3,9 раза і перевищила середні показники серед дорослого населення України. Якщо говорити конкретно, то постраждали люди в 2 рази більше потерпають від недугів крові і кровотворних органів, у 1,4 раза – ендокринної системи, в них майже на 40 відсотків частіше спостерігаються хвороби органів травлення, на 21 відсоток – систем кровообігу.

Перед тим, як розглянути стан здоров'я окремих категорій постраждалих, ще один показник, спільний для них: зростання смертності серед усіх контингентів населення, яке зазнало впливу ядерної катастрофи. Давайте порівняємо її із смертністю людей працездатного віку в цілому по Україні. Якщо останній показник торік трохи перевищував 6 відсотків, то серед ліквідаторів він становив 9,7 відсотка, евакуйованого населення – 11,4, людей, які проживають на радіаційно забруднених територіях – майже 18,3 відсотка. По-

рівняно менша смертність серед ліквідаторів пояснюється тим, що вони – одна з найбільш захищених категорій постраждалих.

"Чорнобильські діти були і є, і, напевно, залишаться групою ризику щодо захворюваності. Вперше МОЗ обнародувала порівняльні медичні показники ураження їх різними недугами і в цілому дітей України. Якщо захворюваність серед перших зросла, то серед других знизилася. Це характеризується такими даними: діти, які потерпіли, уражаються різними хворобами нині в середньому в 2,7 раза більше, ніж десятиліття тому, а в тих, хто не належить до цієї категорії, вона знизилася

ся майже на 26 відсотків.

Таким чином, іде поступове перевищення захворюваності потерпілих дітей над усіма маленькими громадянами України.

Найбільший приріст дитячої захворюваності дають новоутворення, серед яких переважає рак щитовидної залози. 63 відсотки захворювань на нього припадають на чотири області України: Київську, Житомирську, Черкаську та Чернігівську і на столицю України.

Як визнав недавно директор Українського наукового центру радіаційної медицини Анатолій Романенко, тривалий час випадки захворюваності дітей на рак щитовидки світова медицина відмовлялася пов'язувати з впливом радіації, так само нині не надається належної уваги випадкам лейкемії серед них, хоча щороку реєструється в Україні 650-700 таких випадків. Ця онкологіч-

на хвороба особливо небезпечна, бо за відсутності своєчасного лікування жити людині залишається півтора-два роки. Ще не усвідомлена небезпека дітям з боку психічних та нервових недугів, викликаних впливом Чорнобиля. Невже треба чекати "піку" захворюваності на деякі з них, зокрема лейкемію, як це прогнозують вчені, щоб серйозно підійти до створення належних умов лікування цих недугів.

Серед інших хвороб дітей переважають недуги органів дихання та травлення, нервової системи, крові та кровотворних органів. Досить назвати дві цифри: у період 1987-1997 років недуги нервової системи, органів чуття, крові та кровотворних органів зросли в 5,4 раза, а уроджені вади розвитку – в 5,7 раза.

Найбільш вивчена з медичної точки зору категорія ліквідаторів. З 350 тисяч, які брали участь у подоланні наслідків катастрофи і нині проживають в Україні, на 209 тисяч вже накопичено інформацію про стан здоров'я, яка внесена в Державний реєстр

потерпілих. Ми вже неодноразово писали про стан здоров'я цієї категорії постраждалих людей. А тому нема потреби детально зупинятися на цьому. Скажемо тільки, що найбільша захворюваність спостерігається серед ліквідаторів, які працювали в 30-кілометровій зоні в квітні-травні 1986 року. Та це й зрозуміло: саме тоді рівні радіаційного опромінення були найвищими, а захищеність від нього – найменшою, і сьогодні велика кількість тих, хто прийняв перший бій з "мирним" атомом, не знає отриманих ним доз радіації.

Нині найбільш вивченими в потерпілому населенні є злоякісні новоутворення. За десятиріччя – 1987-1997 роки – захворюваність на них зросла в два рази, в тому числі в 2,5 раза – на рак щитовидної залози, лімфатичних та кровотворних тканин. Ці хвороби серед

названої категорії людей більш як на 58 відсотків частіше, ніж у середньому в Україні. В структурі виявлених вперше в житті злоякісних новоутворень у потерпілих, захворюваність на них органів травлення складає майже 32 відсотки, дихання – понад 16 відсотків.

Яка ж в цілому картина стану здоров'я серед потерпілих, які в різній час були евакуйовані з радіаційно небезпечних територій? Тут найбільш питому вагу складають недуги органів дихання – більше 49 відсотків. Далі йдуть хвороби нервової системи – понад 10 відсотків, системи кровообігу і органів травлення, що перевищують 9 відсотків.

Щоб стало зрозумілішим, наскільки більше уражене здоров'я евакуйованого населення, порівняємо його з даними про стан захворюваності в цілому в Україні. Так, захворюваність на вегето-судинну дистонію в 5,2 раза вища, на недуги крові та кровотворних органів – у 4 рази, ендокринної системи – в 3,5, органів травлення – в 2,4, кровообігу – в 2, кістково-м'язової системи та сполучних тканин більша у 1,9 раза.

І, на решті, про ту категорію людей, яка й нині проживає на територіях радіаційного контролю. Серед них частіше, ніж в цілому в Україні, реєструються виявлені вперше в житті хвороби крові та кровотворних органів – у 2,5 раза, ендокринної системи – більше на 32 відсотки, органів травлення – на 30 і систем кровообігу – майже на 20 відсотків.

Ці дані не дають всієї медичної картини Чорнобильської трагедії. Об'єктивність і принциповість, без присмаку політичної занегажованості у вивченні здоров'я постраждалого населення принесуть нові дані про рівень їхньої захворюваності. Можна лише твердити, що "пик" негативного впливу ядерної катастрофи на здоров'я людей вже визначитися в недалекому майбутньому. Спадкові ж наслідки радіаційного опромінення майже всіма трансурановими елементами таблиці Менделєєва ховаються від нас в далечині поколінь.

Георгій ПИВОВАРОВ.